

การปฏิบัติงานของครูผู้สอน ตามเกณฑ์มาตรฐานวิชาชีพครู ในทัศนะของผู้บริหาร สถานศึกษา และครูผู้สอน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาหนองคาย เขต 2 Teacher Practices Concerning Teacher Professional Standard Perceived by School Administrators and Teachers under The Office of Nongkhai Educational Service Area 2

ไพวรรณ คำดี¹ สมศักดิ์ คำศรี² เสถียร แสนอุบล³ และอนันต์ พันนึก⁴

Paivan Kumdee,¹ Somsak Khumsri,² Satien Sanubon³ and Anan Phannuck⁴

บทคัดย่อ

การวิจัยนี้ มีวัตถุประสงค์ **ประการแรก** เพื่อศึกษาการปฏิบัติงานของครูผู้สอน ตามเกณฑ์มาตรฐานวิชาชีพครู และ **ประการที่สอง** เพื่อศึกษาปฏิสัมพันธ์ระหว่างขนาดสถานศึกษากับตำแหน่งของบุคลากรที่มีต่อการปฏิบัติงานของครูผู้สอน ตามเกณฑ์มาตรฐานวิชาชีพครู ในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาหนองคาย เขต 2 กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษา และครูผู้สอน จำนวน 450 คน โดยใช้วิธีการสุ่มตัวอย่างแบบหลายขั้นตอน (Multi - stage random sampling) เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยเป็นแบบสอบถามแบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ มีความเชื่อมั่นทั้งฉบับ 0.96 สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูลได้แก่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และวิเคราะห์ความแปรปรวนสองทาง (Two -way analysis of variance) ผลการวิจัย พบว่า

1. ผู้บริหารสถานศึกษา และครูผู้สอน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาหนองคาย เขต 2 มีทัศนะต่อการปฏิบัติงานของครูผู้สอน ตามเกณฑ์มาตรฐานวิชาชีพครู ทั้งโดยรวม และรายด้านทุกด้าน อยู่ในระดับมาก ดังนี้ ด้านการปฏิบัติตนเป็นแบบอย่างที่ดีแก่ผู้เรียน การตัดสินใจปฏิบัติกิจกรรมโดยคำนึงถึงผลที่เกิดกับผู้เรียน การมุ่งมั่นพัฒนาผู้เรียนให้เต็มตามศักยภาพ การร่วมมือกับผู้อื่นในสถานศึกษาอย่างสร้างสรรค์ การจัดการเรียนรู้อยู่โดยเน้นผลถาวรที่เกิดกับผู้เรียน การร่วมมือกับผู้อื่นในชุมชนอย่างสร้างสรรค์ การพัฒนาแผนการจัดการเรียนรู้ให้สามารถปฏิบัติได้เกิดผลจริง การพัฒนาสื่อการเรียนรู้อให้มีประสิทธิภาพ การสร้างโอกาสให้ผู้เรียนได้เรียนรู้ทุกสถานการณ์ การรายงานผลการพัฒนาคุณภาพผู้เรียนอย่างเป็นระบบ การแสวงหาและใช้ข้อมูลข่าวสาร ในการพัฒนา และด้านการปฏิบัติกิจกรรมทางวิชาการเกี่ยวกับการพัฒนาวิชาชีพครู ตามลำดับ

2. ด้านความร่วมมือกับชุมชนมีปฏิสัมพันธ์ระหว่างขนาดสถานศึกษากับตำแหน่งของบุคลากรอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ที่ระดับ .05 ต่อการปฏิบัติงาน ตามเกณฑ์มาตรฐานวิชาชีพครูในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาหนองคาย เขต 2 ส่วนด้านอื่นๆ ไม่มีปฏิสัมพันธ์

คำสำคัญ : ครูผู้สอน มาตรฐานวิชาชีพครู

¹ นักศึกษาระดับปริญญาโท สาขาการบริหารการศึกษา คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม

² กศ.ด. (วิจัยและพัฒนาหลักสูตร) ผู้ช่วยศาสตราจารย์ คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม

³ ศึกษานิเทศก์ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาหนองคาย เขต 2

⁴ รองผู้อำนวยการ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาหนองคาย เขต 2

รับต้นฉบับ 20 ตุลาคม 2550 รับลงพิมพ์ 1 มีนาคม 2551

ABSTRACT

The purposes of this research were to study the teacher practices concerning teacher professional standard : and to study interaction between school size and position towards teacher practices concerning teacher professional standard perceived by school administrators and teachers under the office of Nongkhai Educational Service Area 2. The sample used in this research consisted of 450 administrators and teachers. The numbers of sample were obtained by using the multi - stage random sampling method. The instrument for collecting data was the rating scale questionnaire with reliability value 0.96. The statistics used for analyzing the data of this research were composed of percentage, arithmetic mean (\bar{X}), standard deviation (S.D.) and F - test (Two - way ANOVA).

The results of the research were as follows :

1. The percept of school administrators and teachers on teacher practices concerning teacher professional standard was at a high level both totally and partially which orderly in : self doing as a good model to students, decision on doing activity by considering student results, intention to develop students powerfully, correlation to others in school creatively, management on learning activities by considering learning results to students permanently, correlation to others in community creatively, development on lesson plan efficiently, development on studying materials efficiently, having opportunity to students learning any situations, report on student quality development systematically, seeking an using news and data for development and performance on academic activity concerning teacher professional development.

2. There was the interaction between school size and position was regarded on the significant level .05 to teacher practices concerning teacher professional standard as were correlation to others in community creatively, while both totally and performance on academic activity concerning teacher professional development, decision on doing activity by considering student results, intention to develop students powerfully, development on lesson plan efficiently, development on studying materials efficiently, management on learning activities by considering learning results to students permanently, report on student quality development systematically, self doing as a good model to students, correlation to others in school creatively, seeking an using news and data for development and having opportunity to students learning any situations was not found out to interaction .

Keywords : Teacher, Professional Standard

บทนำ

ในกระแสการศึกษาที่กำลังดำเนินอยู่ในปัจจุบัน ทั้งจากความต้องการของประชาชน และชุมชนต่างให้ความสำคัญกับบุคลากรทางการศึกษา โดยเฉพาะครูและเห็นตรงกันว่า การจัดการศึกษา เพื่อมุ่งไปสู่จุดมุ่งหมายในการพัฒนา จำเป็นที่จะต้องได้ครูและบุคลากรทางการศึกษา ที่มีลักษณะเฉพาะ มีความสามารถสูง และมีความสำนึกในความ เป็นครูอย่างแท้จริง สามารถทำหน้าที่ครูได้อย่างมีศักดิ์ศรี

และมีเกียรติ เป็นแบบอย่างที่ดีให้กับศิษย์ เพื่อนำไปปฏิบัติ และยึดถือเป็นแนวทางในการดำรงชีวิต สอดคล้องกับแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 9 (พุทธศักราช 2545 - 2549) และแผนพัฒนาวิชาชีพครู พุทธศักราช 2545 - 2549 ที่ได้มุ่งเน้นให้คนไทยมีการศึกษาเรียนรู้อย่างต่อเนื่องและตลอดชีวิต เป็นคนดีมีคุณธรรม และซื่อสัตย์ สุจริต อยู่ในสังคมแห่งภูมิปัญญา โดยใช้การศึกษาเป็น เครื่องมือ จึงกำหนดให้มีการพัฒนาวิชาชีพครู ให้เป็นวิชาชีพ

ชั้นสูงเพื่อเป็นพลังขับเคลื่อนการพัฒนาคุณภาพการศึกษา (สำนักงานเลขาธิการคุรุสภา, 2544 : 2)

พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 มีเจตนารมณ์ที่จะทำการปฏิรูปการศึกษา โดยกำหนดแนวทางในการพัฒนาครู ตามมาตรา 52 สรุปได้ว่า ให้กระทรวงศึกษาธิการ ส่งเสริมระบบการพัฒนาครูและบุคลากรทางการศึกษาให้มีคุณภาพและมาตรฐานที่เหมาะสมกับวิชาชีพชั้นสูง โดยยกกำลังและประสานให้สถาบันต่างๆ ที่ทำหน้าที่ผลิตครู พัฒนาครูและบุคลากรทางการศึกษามีความพร้อมในการเตรียมบุคลากรใหม่ พัฒนาบุคลากรประจำอย่างต่อเนื่อง และรัฐต้องจัดสรรงบประมาณ เพื่อจัดตั้งกองทุนพัฒนาครูและบุคลากรทางการศึกษาอย่างเพียงพอ และในมาตรา 53 ได้กำหนดให้องค์กรวิชาชีพครูและผู้เกี่ยวข้องกับการศึกษา ภายใต้การบริหารของสภาวิชาชีพ ในกำกับของกระทรวงศึกษาธิการ มีอำนาจหน้าที่ กำหนดเกณฑ์มาตรฐานวิชาชีพ ออกใบเพิกถอนและใบอนุญาตประกอบวิชาชีพ และกำกับ ดูแลการปฏิบัติตามมาตรฐานและจรรยาบรรณวิชาชีพ รวมทั้ง ด้านการพัฒนาวิชาชีพ โดยในการปฏิรูปครูและบุคลากรทางการศึกษา มีเป้าหมายที่จะพัฒนาวิชาชีพครู ให้มีคุณภาพ มีประสิทธิภาพ และมีคุณลักษณะที่พึงประสงค์ มีความรู้และความสามารถในเรื่องของหลักสูตรและการเรียนการสอน และการพัฒนางานอาชีพของตนตามเกณฑ์มาตรฐานวิชาชีพ (สำนักงานเลขาธิการคุรุสภา, 2546 : คำนำ)

ความก้าวหน้าในวิชาชีพและการมีวิสัยทัศน์กว้างไกล ในการส่งเสริมพัฒนาวิชาชีพครูและตัวครู ให้มีคุณภาพและศักยภาพเพียงพอในการพัฒนาเยาวชนของชาติ เพราะความสามารถของครูเป็นตัวแปรสำคัญที่นำไปทำนายคุณภาพของนักเรียนโดยตรง ครูจึงต้องได้รับการพัฒนาเพื่อให้ทันกับการเปลี่ยนแปลงด้านต่างๆ การพัฒนาความรู้ทางวิชาการ การดำเนินการยกระดับมาตรฐานวิชาชีพครูให้มีมาตรฐานสูงขึ้น เพื่อให้เป็นที่ยอมรับของสังคม และเป็นที่ยอมรับของทุกวงการโดยมีความเท่าเทียมกับเกณฑ์มาตรฐานวิชาชีพอื่น เช่น เกณฑ์มาตรฐานวิชาชีพแพทย์ เกณฑ์มาตรฐานวิชาชีพทนายความ และเกณฑ์มาตรฐานวิชาชีพวิศวกรรม (โกวิท ประวาลพุกษ์, 2548 : 1)

จากการวิเคราะห์สถานการณ์ด้านเศรษฐกิจ สังคม การเมืองการปกครอง สิ่งแวดล้อม ศาสนา และศิลปวัฒนธรรม รวมทั้ง สถานการณ์ทางการศึกษา ตั้งแต่ในอดีตจนถึงปัจจุบัน ตลอดจน แนวโน้มในอนาคตของแผนพัฒนาวิชาชีพครู พุทธศักราช 2545 - 2549 สรุปได้ว่า ครูไทย มีปัญหาที่ทุกคนมองเห็น แต่ไม่มีใครคิดแก้ไขจนเกิดวิกฤตศรัทธา เนื่องจาก วิชาชีพครู เป็นวิชาชีพชั้นสูง ที่มีวงจรวิชาชีพไม่ครบวงจรเหมือนวิชาชีพชั้นสูงอื่นๆ จึงเกิดปัญหาซ้ำซาก ที่พบ (สำนักงานเลขาธิการคุรุสภา, 2544 : 2) ดังนี้

1.1 ปัญหาด้านการผลิตครู ยังไม่มีความสมดุล เนื่องจาก มีสถาบันในการผลิตครูหลายสังกัด ขาดการประสานงานและขาดเอกภาพด้านวิชาการและหลักสูตร ขณะ ที่บางสาขาวิชาชีพผลิตมากเกินไป บางสาขาขาดแคลน

1.2 การคัดเลือกบุคลากรเข้าสู่อชีพครู ไม่มีเกณฑ์ที่แน่นอนในการคัดสรรและขาดการกลั่นกรองบุคคลที่เหมาะสม ทำให้อชีพครูขาดครูที่มีฝีมือ

1.3 ขาดการประสานงานระหว่างหน่วยงานการผลิต หน่วยงานใช้ และหน่วยพัฒนาครู ส่งผลให้การผลิต การใช้ และการพัฒนาครู ไม่สอดคล้องกัน

1.4 ขาดการพัฒนาวิชาชีพที่เป็นระบบและต่อเนื่อง

1.5 อาชีพครูไม่ก้าวหน้า เมื่อเปรียบเทียบกับวิชาชีพชั้นสูงอื่น และการพิจารณาเลื่อนขั้น เลื่อนตำแหน่ง ไม่สอดคล้องกับความเป็นวิชาชีพครู

1.6 รายได้ต่ำ แต่มีภาระมากเกินกรอบภารกิจ เนื่องจาก สังคมไทยในยุคปัจจุบันเปลี่ยนแปลงไปสู่สังคมบริโภคนิยม ส่งผลไปยังผู้ประกอบการวิชาชีพครู ภาวลักษณะครูไปสู่นักบริโภค ทำให้ความเป็นปวงชนน้อยคนในตัวละครลดน้อยลง ขณะเดียวกัน มีการใช้ครูเกินกว่าบทบาทหน้าที่ หรือใช้ครูไม่ตรงกับความรู้ที่เรียนมา

1.7 มาตรฐานวิชาชีพและจรรยาบรรณวิชาชีพครู ไม่ได้มีการนำเกณฑ์มาตรฐานวิชาชีพและจรรยาบรรณของวิชาชีพ มาเป็นเกณฑ์การพัฒนาวิชาชีพครู ประกอบกับ วิชาชีพครูไม่มีบทลงโทษผู้ประกอบการวิชาชีพที่ไม่เหมาะสมกับความเป็นครู ซึ่งสร้างความเสื่อมเสียแก่ครูโดยส่วนรวม

1.8 ครูประจำการมีแนวโน้มที่ความสามารถด้านความรู้ทางวิชาการ การถ่ายทอดความรู้ และเจตคติต่อความเป็นครูอาชีพลดลง

คุรุสภา ในฐานะที่เป็นองค์กรวิชาชีพครู ได้ทราบปัญหาดังกล่าวและเห็นความสำคัญของการกำกับ ดูแล ครูและบุคลากรทางการศึกษา เพื่อให้มีคุณภาพตามมาตรฐานและเหมาะสม กับการเป็นวิชาชีพชั้นสูง จึงจัดทำเกณฑ์มาตรฐานวิชาชีพครู โดยยึดแนวคิดและความเชื่อที่ว่า เพื่อให้ครูและบุคลากรทางการศึกษาอื่น ได้ดำเนินการในการพัฒนาเด็กและเยาวชน ให้เป็นไปตามจุดมุ่งหมายของการจัดการศึกษา และความคาดหวังของสังคม ซึ่งเกณฑ์ดังกล่าวมีลักษณะเป็นเกณฑ์สำหรับการปฏิบัติงานของครู โดยเกณฑ์แต่ละข้อ กำหนดลักษณะของการปฏิบัติงานตามมาตรฐานวิชาชีพครู ที่จะนำไปสู่ผลสำเร็จ ซึ่งประกอบด้วย 12 มาตรฐาน ได้แก่ มาตรฐานด้านการปฏิบัติกิจกรรมทางวิชาการเกี่ยวกับการพัฒนาวิชาชีพครู การตัดสินใจปฏิบัติกิจกรรมโดยคำนึงถึงผลที่เกิดกับผู้เรียน การมุ่งมั่นพัฒนาผู้เรียนให้เต็มตามศักยภาพ การพัฒนาแผน การจัดการเรียนรู้ให้ปฏิบัติได้เกิดผลจริง การพัฒนาสื่อการเรียนรู้อให้มีประสิทธิภาพ การจัดกิจกรรมการเรียนรู้โดยเน้นผลถาวรที่เกิดขึ้นกับผู้เรียน การรายงานผลการพัฒนาคุณภาพผู้เรียนเป็นระบบ การปฏิบัติตนเป็นแบบอย่างที่ดีแก่ผู้เรียน การร่วมมือกับผู้อื่นในสถานศึกษาอย่างสร้างสรรค์ การร่วมมือกับผู้อื่นในชุมชนอย่างสร้างสรรค์ การแสวงหาและใช้ข้อมูลข่าวสารในการพัฒนา และด้านการสร้างโอกาสให้ผู้เรียนได้เรียนรู้ทุกสถานการณ์ (สำนักงานเลขาธิการคุรุสภา, 2544 : 66)

สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาหนองคาย เขต 2 ซึ่งเป็นหน่วยงานที่รับผิดชอบการจัดการศึกษา ตระหนักถึงความสำคัญของการพัฒนาคุณภาพการจัดการศึกษา โดยเฉพาะอย่างยิ่ง การจัดกิจกรรมการเรียนรู้โดยครูผู้สอน ซึ่งมีความสำคัญต่อการพัฒนาผู้เรียน อันส่งผลโดยตรงต่อความสำเร็จหรือความล้มเหลวของการปฏิรูปการศึกษา โดยจัดตั้งขึ้นเพื่อรองรับการกระจายอำนาจทางด้านวิชาการ งบประมาณ การบริหารงานบุคคลและการบริหารทั่วไป มีสถานศึกษาใน

สังกัดที่รับผิดชอบในการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐาน มีบุคลากรในสถานศึกษา ซึ่งประกอบด้วย

ผู้บริหารสถานศึกษาและครูผู้สอน โดยเฉพาะอย่างยิ่งครูผู้สอน ถือว่าเป็นบุคคลที่ใกล้ชิดผู้เรียนมากที่สุด ดังนั้น จำเป็นอย่างยิ่ง ที่ครูผู้สอนจะต้องปฏิบัติตนและปฏิบัติงานอย่างมีประสิทธิภาพ ตามเกณฑ์มาตรฐานวิชาชีพครู เพื่อให้สถานศึกษามีความเข้มแข็ง และเป็นแหล่งเรียนรู้คู่ชุมชนอย่างมีประสิทธิภาพ และพร้อมรับการประเมินและตรวจสอบคุณภาพการศึกษา จากหน่วยงานภายนอกได้ (สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาหนองคาย เขต 2, 2549ก : 1 - 2)

นอกจากนี้กระทรวงศึกษาธิการได้ประกาศใช้พระราชบัญญัติเงินเดือน เงินวิทยฐานะ และเงินประจำตำแหน่งของข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา พ.ศ. 2547 และประกาศใช้พระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา พ.ศ. 2547 ซึ่งเป็นกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการบริหารงานบุคคลสำหรับข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา ส่งผลทำให้ข้าราชการครูทุกคน ต้องปฏิบัติตนและปฏิบัติงานให้ได้ตามเกณฑ์มาตรฐานวิชาชีพครู

อย่างไรก็ตาม ปัจจัยที่ส่งผลให้บุคลากรในสถานศึกษามีมุมมอง หรือความคิดเห็นต่อการปฏิบัติงานของครูผู้สอนแตกต่างกันไปนั้น อาจประกอบด้วยหลายปัจจัย โดยความแตกต่างในด้านขนาดของสถานศึกษาที่จำแนกตามจำนวนนักเรียน และความแตกต่างในด้านตำแหน่งของบุคลากรในสถานศึกษา อาจเป็นตัวแปรสำคัญที่ส่งผลให้ผู้บริหารสถานศึกษาและครูผู้สอนมีมุมมองหรือมีความคิดเห็นแตกต่างกันไปตามบริบท และนอกจากนี้ ทั้งสองปัจจัยดังกล่าวนี้ อาจมีอิทธิพลร่วมกัน ในการทำให้เกิดสภาพความแตกต่างของมุมมองหรือความคิดเห็น ที่มีต่อการปฏิบัติงานของครูผู้สอนตามเกณฑ์มาตรฐานวิชาชีพครู โดยมีงานวิจัยหลายชิ้นที่สนับสนุนข้อสันนิษฐานนี้ เช่น ผลการศึกษาของ ประกาย บัทรศิริมงคล (2544 : บทคัดย่อ) ที่ทำการศึกษา พบว่า มีปฏิสัมพันธ์อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ระหว่างขนาดโรงเรียนและสถานภาพ ต่อความคิดเห็นเกี่ยวกับการประกันคุณภาพการศึกษา ของโรงเรียนมัธยมศึกษา ทั้งโดย

รวมและรายด้าน 4 ด้าน ซึ่งสอดคล้องกับผลจากการศึกษาของ ประณมพร เพ็ชรโปร (2548 : บทคัดย่อ) ที่ทำการศึกษาพบว่า มีปฏิสัมพันธ์ระหว่างขนาดสถานศึกษาและตำแหน่งต่อระดับการบริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐานของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาหนองคาย เขต 1 ทั้งโดยรวมและรายด้าน 3 ด้าน ได้แก่ ด้านการบริหารวิชาการ ด้านการบริหารงบประมาณ และด้านการบริหารทั่วไป อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

จากเหตุผลดังกล่าว ผู้วิจัย จึงมีความสนใจทำการศึกษา การปฏิบัติงานของครูผู้สอน ตามเกณฑ์มาตรฐานวิชาชีพครูในทัศนะของผู้บริหารสถานศึกษาและครูผู้สอน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาหนองคาย เขต 2 เพื่อได้ข้อสนเทศที่เป็นประโยชน์สำหรับผู้บริหารการศึกษา ผู้บริหารสถานศึกษา และผู้เกี่ยวข้อง นำไปใช้กำหนดนโยบายวางแผนเพื่อพัฒนาประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานของครูผู้สอนในอนาคตต่อไป

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาระดับการปฏิบัติงานของครูผู้สอนตามเกณฑ์ มาตรฐานวิชาชีพครูในทัศนะของผู้บริหารสถานศึกษาและครูผู้สอน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาหนองคาย เขต 2 ทั้งโดยรวมและรายด้าน
2. เพื่อศึกษาปฏิสัมพันธ์ระหว่างขนาดสถานศึกษาและตำแหน่ง ที่มีต่อการปฏิบัติงานของครูผู้สอน ตามเกณฑ์มาตรฐานวิชาชีพครู ในทัศนะของผู้บริหารสถานศึกษาและครูผู้สอน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาหนองคาย เขต 2 ทั้งโดยรวมและรายด้าน

สมมติฐานการวิจัย

มีปฏิสัมพันธ์ ระหว่างขนาดสถานศึกษาและตำแหน่งต่อระดับการปฏิบัติงานของครูผู้สอน ตามเกณฑ์มาตรฐานวิชาชีพครู ในทัศนะของผู้บริหารสถานศึกษาและครูผู้สอน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาหนองคาย เขต 2 ทั้งโดยรวมและรายด้าน

ขอบเขตการวิจัย

ตัวแปรที่ใช้ในการวิจัย

1. ตัวแปรอิสระ ได้แก่

- 1.1 ขนาดสถานศึกษา จำแนกเป็น
 - 1.1.1 สถานศึกษาขนาดเล็ก
 - 1.1.2 สถานศึกษาขนาดใหญ่
- 1.2 ตำแหน่งบุคลากรในสถานศึกษา จำแนกเป็น
 - 1.2.1 ผู้บริหารสถานศึกษา
 - 1.2.2 ครูผู้สอน

2. ตัวแปรตาม ได้แก่ ทัศนะของผู้บริหารสถานศึกษาและครูผู้สอน ที่มีต่อการปฏิบัติงานของครูผู้สอนตามเกณฑ์มาตรฐานวิชาชีพครู ได้แก่ (สำนักงานเลขาธิการคุรุสภา, 2540 : 7 - 16)

- 2.1 การปฏิบัติกิจกรรมทางวิชาการเกี่ยวกับการพัฒนาวิชาชีพครู
- 2.2 การตัดสินใจปฏิบัติกิจกรรมโดยคำนึงถึงผลที่เกิดกับผู้เรียน
- 2.3 การมุ่งมั่นพัฒนาผู้เรียนเต็มตามศักยภาพ
- 2.4 การพัฒนาแผนการจัดการเรียนรู้ให้สามารถปฏิบัติได้เกิดผลจริง
- 2.5 การพัฒนาสื่อการเรียนรู้อให้มีประสิทธิภาพ
- 2.6 การจัดกิจกรรมการเรียนรู้โดยเน้นผลถาวรที่เกิดขึ้นกับผู้เรียน
- 2.7 การรายงานผลการพัฒนาคุณภาพผู้เรียนอย่างเป็นระบบ
- 2.8 การปฏิบัติตนเป็นแบบอย่างที่ดีแก่ผู้เรียน
- 2.9 การร่วมมือกับผู้อื่นในสถานศึกษาอย่างสร้างสรรค์
- 2.10 การร่วมมือกับผู้อื่นในชุมชนอย่างสร้างสรรค์
- 2.11 การแสวงหาและใช้ข้อมูลข่าวสารในการพัฒนา
- 2.12 การสร้างโอกาสให้ผู้เรียนได้เรียนรู้ทุกสถานการณ์

วิธีดำเนินการวิจัย

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

1. ประชากร ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษาและครูผู้สอน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษานองคาย เขต 2 จำนวน 2,215 คน จำแนกตามขนาดสถานศึกษา และตำแหน่งดังนี้

1.1 ผู้บริหารสถานศึกษาที่ปฏิบัติงานในสถานศึกษาขนาดเล็ก จำนวน 113 คน

1.2 ครูผู้สอนที่ปฏิบัติงานในสถานศึกษาขนาดเล็ก จำนวน 773 คน

1.3 ผู้บริหารสถานศึกษาที่ปฏิบัติงานในสถานศึกษาขนาดใหญ่ จำนวน 62 คน

1.4 ครูผู้สอนที่ปฏิบัติงานในสถานศึกษาขนาดใหญ่ จำนวน 1,267 คน

2. กลุ่มตัวอย่าง สุ่มจากประชากร โดยใช้วิธีการสุ่มแบบหลายขั้นตอน โดยแบ่งกลุ่มตามอำเภอที่เป็นที่ตั้งของสถานศึกษา กำหนดให้มีในทุุกอำเภอ แล้วสุ่มแบบแบ่งชั้นจำแนกตามขนาดสถานศึกษาและตำแหน่ง กำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างจากการใช้ตาราง เครจซี่ และมอร์แกน ได้กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 450 คน แล้วสุ่มอย่างง่าย โดยวิธีจับสลากตามลำดับ ดังนี้

2.1 แบ่งกลุ่มตามอำเภอที่เป็นที่ตั้งของสถานศึกษา

2.2 แบ่งชั้นตามขนาดสถานศึกษาและตำแหน่ง

2.3 กำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างจากตารางเครจซี่และมอร์แกน

2.4 เทียบสัดส่วน และสุ่มอย่างง่ายโดยวิธีจับสลาก

เครื่องมือการวิจัย

1. รูปแบบของเครื่องมือ เป็นแบบสอบถามที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น ประกอบด้วย 2 ตอน ได้แก่

ตอนที่ 1 สอบถามข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม ซึ่งมีลักษณะเป็นแบบสำรวจรายการ (Check list) มี 2 รายการ คือ ขนาดสถานศึกษา ได้แก่ สถานศึกษา

ขนาดเล็กและสถานศึกษาขนาดใหญ่ ตำแหน่งของผู้ตอบแบบสอบถาม ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษาและครูผู้สอน

ตอนที่ 2 สอบถามทัศนะของผู้บริหารสถานศึกษาและครูผู้สอน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษานองคาย เขต 2 ต่อการปฏิบัติงานของครูผู้สอน ตามเกณฑ์มาตรฐานวิชาชีพครู มีลักษณะเป็นแบบสอบถามมาตราส่วนประมาณค่า (Rating scale) 5 ระดับ ตามวิธีการของลิเคิร์ท โดยให้ประเด็นคำถามครอบคลุมเกณฑ์มาตรฐานวิชาชีพครู (สำนักงานเลขาธิการคุรุสภา, 2540 : 7 - 16)

2. ขั้นตอนการสร้างเครื่องมือ

2.1 ศึกษาแนวคิด ทฤษฎีและหลักการต่างๆ เกี่ยวกับเกณฑ์มาตรฐานวิชาชีพครู การพัฒนาครูสู่เกณฑ์มาตรฐาน การกำหนดตำแหน่งข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา และบริบททั่วไปของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษานองคาย เขต 2 รวมทั้ง เอกสารอื่นๆ และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง เพื่อกำหนดกรอบแนวคิด คำนียาม และโครงสร้างของเครื่องมือ

2.2 กำหนดโครงสร้างเครื่องมือ โดยให้มีข้อความครอบคลุมการปฏิบัติงานตามเกณฑ์มาตรฐานวิชาชีพครู รวม 12 ด้าน

2.3 สร้างเครื่องมือฉบับร่างตามโครงสร้างที่กำหนด

2.4 นำเครื่องมือที่สร้างเสร็จแล้ว เสนอคณะกรรมการที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ตรวจสอบความเหมาะสมเบื้องต้น และปรับแก้ไข

2.5 เสนอผู้เชี่ยวชาญ เพื่อตรวจสอบโครงสร้างรูปแบบ ความตรงเชิงเนื้อหา ความถูกต้อง เหมาะสมด้านรูปแบบ ภาษาที่ใช้ และพิจารณาหาค่าดัชนีความสอดคล้องระหว่างข้อคำถามกับวัตถุประสงค์การวิจัย โดยวิธีการ IOC. (Index of item - objective congruence) แล้วเลือกข้อที่มีค่า IOC. ตั้งแต่ 0.60 ขึ้นไปไว้ใช้ ได้จำนวนทั้งสิ้น 60 ข้อ ($0.80 \leq IOC. \leq 1.00$)

2.6 ปรับปรุงและนำเครื่องมือที่สร้างและพัฒนาขึ้น ไปทดลองใช้ (Try out) กับผู้บริหารสถานศึกษาและครู

ผู้สอน ในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษานองคาย เขต 3 ซึ่งเป็นกลุ่มตัวอย่างที่มีลักษณะใกล้เคียงกับกลุ่มตัวอย่างที่จะทำการศึกษา จำนวน 50 คน เพื่อหาค่าความเที่ยงตรงของเครื่องมือ โดยใช้ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์อย่างง่ายระหว่างรายข้อและรวมทุกข้อ (Item - total correlation) เลือกข้อที่มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ได้ 60 ข้อ ($.547 \leq r \leq .921$) และหาความเชื่อมั่นของแบบสอบถามทั้งฉบับ (Reliability) ใช้ค่าสัมประสิทธิ์อัลฟา (α -Coefficient) ตามวิธีการของ ครอนบัค มีความเชื่อมั่น 0.96

2.7 จัดทำเครื่องมือฉบับสมบูรณ์เพื่อใช้ในการเก็บข้อมูล

การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยได้ดำเนินการตามลำดับขั้นตอน ดังต่อไปนี้ คือ

1. ขออนุญาตขอความร่วมมือจัดเก็บข้อมูลเพื่อการวิจัย จากบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม ถึงผู้อำนวยการสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษานองคาย เขต 2

2. ขออนุญาตขอความร่วมมือจัดเก็บข้อมูลเพื่อการวิจัย จากผู้อำนวยการสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษานองคาย เขต 2 ส่งถึงผู้บริหารสถานศึกษาของสถานศึกษาที่มีกลุ่มตัวอย่าง เพื่อให้ผู้เกี่ยวข้องได้ตอบแบบสอบถามเพื่อการวิจัย ผ่านทางสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษานองคาย เขต 2

3. ผู้วิจัย ประสานงานกับสถานศึกษาที่มีกลุ่มตัวอย่างกรณีได้รับแบบสอบถามเพื่อการวิจัยคืนไม่ครบจำนวนเพื่อขอรับคืนด้วยตนเอง ได้รับแบบสอบถามคืน ครบทั้ง 450 ชุด

การวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัย นำแบบสอบถามที่ได้รับคืนมาตรวจความสมบูรณ์ และวิเคราะห์ข้อมูล โดยใช้โปรแกรมคอมพิวเตอร์ สำหรับการวิเคราะห์ข้อมูลสำเร็จรูป ตามขั้นตอน ดังนี้

1. แบบสอบถามตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม มี 2 รายการ ได้แก่ ขนาดสถานศึกษาและตำแหน่ง นำข้อมูลจากแบบสำรวจรายการ มาแจกแจง

วิเคราะห์ห่าร้อยละ (Percentage) แล้วนำเสนอในรูปแบบตารางประกอบคำบรรยาย

2. แบบสอบถามตอนที่ 2 การปฏิบัติงานของครูผู้สอน ตามเกณฑ์มาตรฐานวิชาชีพครู ในทัศนะของผู้บริหารสถานศึกษาและครูผู้สอน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษานองคาย เขต 2 นำข้อมูลจากแบบสอบ-ถามมาตรวจส่วนประมาณค่า มาตรวจให้คะแนน และวิเคราะห์เพื่อหาค่าเฉลี่ยส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเปรียบเทียบตามเกณฑ์เพื่อแปลผลทั้งโดยรวมและรายด้านนำเสนอในรูปแบบตารางประกอบคำบรรยาย จากนั้น จึงทำการทดสอบสมมติฐาน โดยการวิเคราะห์ค่าปฏิสัมพันธ์ ระหว่างขนาดสถานศึกษาและตำแหน่ง ต่อการปฏิบัติงานของครูผู้สอน ตามเกณฑ์มาตรฐานวิชาชีพครู ในทัศนะของผู้บริหารสถานศึกษาและครูผู้สอน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษานองคาย เขต 2 ใช้การวิเคราะห์ความแปรปรวน (Analysis of variance) จากการทดสอบค่า F - test (Two - way ANOVA) โดยรวมและรายด้าน และหากพบว่า มีปฏิสัมพันธ์ จึงทำการทดสอบเป็นรายคู่ตามวิธีการของตุกี (Tukey) แล้วนำเสนอในรูปแบบตารางประกอบคำบรรยาย

สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

1. สถิติที่ใช้ในการตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือ ได้แก่ ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์อย่างง่ายระหว่างรายข้อและรวมทุกข้อ (Item - total correlation) และค่าสัมประสิทธิ์อัลฟา (α - Coefficient)

2. สถิติพื้นฐาน ได้แก่ ร้อยละ (Percentage) ค่าเฉลี่ย (Mean) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard deviation)

3. สถิติที่ใช้ในการทดสอบสมมติฐาน ได้แก่ ค่า F - test (two - way ANOVA)

ผลการวิจัย

ผลการวิจัยมีดังนี้

1. ข้อมูลทั่วไปเกี่ยวกับสภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม พบว่า มีผู้ตอบแบบสอบถามที่เป็นกลุ่มตัวอย่าง

4.1 ผู้บริหารสถานศึกษาและครูผู้สอน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาหนองคาย เขต 2 ที่ปฏิบัติงานในสถานศึกษาขนาดเล็ก และสถานศึกษาขนาดใหญ่ มีทัศนะต่อการปฏิบัติงานของครูผู้สอน ตามเกณฑ์มาตรฐานวิชาชีพครู โดยรวม ไม่แตกต่างกัน

4.2 ผู้บริหารสถานศึกษาและครูผู้สอน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาหนองคาย เขต 2 มีทัศนะต่อการปฏิบัติงานของครูผู้สอน ตามเกณฑ์มาตรฐานวิชาชีพครู โดยรวม ไม่แตกต่างกัน

4.3 ไม่มีปฏิสัมพันธ์ ระหว่างขนาดสถานศึกษา และตำแหน่ง ในทัศนะของผู้บริหารสถานศึกษาและครูผู้สอน ที่มีต่อการปฏิบัติงานของครูผู้สอน ตามเกณฑ์มาตรฐานวิชาชีพครูโดยรวม

อภิปรายผลการวิจัย

จากผลการศึกษา การปฏิบัติงานตามเกณฑ์มาตรฐานวิชาชีพครูในทัศนะของผู้บริหารสถานศึกษา และครูผู้สอน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาหนองคาย เขต 2 ในครั้งนี้ ผลการวิจัย มีประเด็นสำคัญนำมาอภิปรายผล ดังนี้

1. จากผลการศึกษาที่พบว่า การปฏิบัติงานตามเกณฑ์มาตรฐานวิชาชีพครูในทัศนะของผู้บริหารสถานศึกษา และครูผู้สอน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาหนองคาย เขต 2 ทั้งโดยรวม และทุกด้าน อยู่ในระดับมาก สอดคล้องกับผลการศึกษาคำพิพากษ์ ปรชฎาว่าที่ (2546 : บทคัดย่อ) ที่ได้ศึกษา การปฏิบัติงานตามเกณฑ์มาตรฐานวิชาชีพครู ของข้าราชการครู สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดระนอง และพบว่า ข้าราชการครู มีการปฏิบัติงานตามเกณฑ์มาตรฐานวิชาชีพครู ทั้งโดยรวมและรายมาตรฐาน อยู่ในระดับมาก และสอดคล้องกับผลจากการศึกษาของงาม พักต์ เจริญไวย (2542 : บทคัดย่อ) ที่ได้ศึกษาการปฏิบัติงานตามเกณฑ์มาตรฐานวิชาชีพครูของพนักงานครูเทศบาล สังกัดเทศบาลเมืองสุรินทร์ จังหวัดสุรินทร์ พบว่ามีการปฏิบัติตามเกณฑ์มาตรฐานวิชาชีพครู ของพนักงานครูเทศบาล ในภาพรวมและรายด้านทุกด้าน มีการปฏิบัติ อยู่ในระดับมาก ที่เป็นเช่นนี้เป็นเพราะว่า ในช่วงระยะเวลาที่ผู้วิจัย กำลังทำการ

ศึกษา กระทรวงศึกษาธิการได้เร่งรัดนโยบายการปฏิรูปการศึกษา โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อพัฒนาคุณภาพผู้เรียน ให้ก้าวทันการเปลี่ยนแปลงของสังคมโลก ยุคข้อมูลสารสนเทศหลายด้าน เช่น การปฏิรูปการเรียนรู้ การปฏิรูปหลักสูตรและการปฏิรูปครูและบุคลากรทางการศึกษา และ นอกจากนี้ กระทรวงศึกษาธิการ ประกาศใช้พระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา พ.ศ. 2547 และพระราชบัญญัติเงินเดือน เงินวิทยฐานะ และเงินประจำตำแหน่งข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา พ.ศ. 2547 โดยมีการกำหนดให้ตำแหน่งข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา เป็นตำแหน่งที่มีวิทยฐานะ สามารถก้าวหน้าถึงวิทยฐานะเชี่ยวชาญพิเศษ มีบัญชีเงินเดือนเป็นของตนเอง ส่งผลทำให้ครูสามารถจะกำหนดเงินเดือน เงินวิทยฐานะ และเงินประจำตำแหน่งของตนเอง ตามความรู้ ความสามารถ (กระทรวงศึกษาธิการ, 2548 : 4) ทำให้ครูทุกคน ปฏิบัติงานตามบทบาทและหน้าที่ ด้วยความกระตือรือร้นและเอาใจใส่มากขึ้น เพื่อพัฒนาตนเองให้มีวิทยฐานะที่สูงขึ้น ประกอบกับเป็นช่วงระยะที่สถานศึกษาทุกแห่ง เร่งรัดและพัฒนาคุณภาพการบริหารจัดการตามมาตรฐานการศึกษาในทุกด้าน รวมทั้งมาตรฐานด้านการปฏิบัติงานของครู ตามระบบการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา เพื่อเป็นหลักประกันให้แก่ผู้เรียน ผู้ปกครอง ชุมชนและสังคมว่า สถานศึกษา สามารถจัดการศึกษาและพัฒนาผู้เรียนได้อย่างมีคุณภาพ และเพื่อรองรับการประเมินคุณภาพภายนอก จากสำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา (สมศ.) (องค์การมหาชน) เป็นไปตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 (ฉบับที่ 2) แก้ไขเพิ่มเติม พ.ศ. 2545 (กระทรวง ศึกษาธิการ, 2545 : 45 - 48) รวมทั้ง สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาหนองคาย เขต 2 ได้จัดให้มีการประชุม สัมมนา และศึกษาดูงาน เพื่อพัฒนาประสิทธิภาพการปฏิบัติงานของครูอย่างต่อเนื่อง และมีการเสริมแรงให้แก่ครู โดยวิธีการหลากหลาย เช่น การจัดการประกวดแข่งขันกิจกรรมทางวิชาการของครู การยกย่องเชิดชูเกียรติครู การเผยแพร่ผลงานของครูในรูปแบบต่างๆ และการให้บำเหน็จความดีความชอบแก่ครูที่มีผลการปฏิบัติงานดีเด่น เป็นต้น จากเหตุผลดังกล่าว ส่งผลทำให้

ผู้บริหารสถานศึกษา และครูผู้สอน ในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาหนองคาย เขต 2 มีทัศนะต่อการปฏิบัติงานตามเกณฑ์มาตรฐานวิชาชีพครู ทั้งโดยรวมและรายด้านทุกด้าน อยู่ในระดับมาก

2. จากผลการศึกษาที่พบว่า ผู้บริหารสถานศึกษา และครูผู้สอน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาหนองคาย เขต 2 มีทัศนะต่อการปฏิบัติงานตามเกณฑ์มาตรฐานวิชาชีพครู ด้านการปฏิบัติตนเป็นแบบอย่างที่ดีแก่ผู้เรียน เป็นด้านที่ครูผู้สอน มีการปฏิบัติงานตามเกณฑ์มาตรฐานวิชาชีพครู สูงสุดเมื่อเปรียบเทียบกับด้านอื่นๆ สอดคล้องกับ สุภาพ อ่อนศรี (2545 : บทคัดย่อ) ที่ศึกษาการปฏิบัติหน้าที่ตามเกณฑ์มาตรฐานวิชาชีพครูของครูสภา พ.ศ. 2537 ของข้าราชการครู สังกัดสำนักงานการประถมศึกษา จังหวัดร้อยเอ็ด ผลการศึกษา พบว่า มาตรฐาน ที่ครูมีการปฏิบัติงานระดับสูงสุด คือ ด้านการปฏิบัติตนเป็นแบบอย่างที่ดีแก่ผู้เรียน ที่เป็นเช่นนี้เป็นเพราะว่า จรรยาบรรณวิชาชีพครู กำหนดให้ครูทุกคน ต้องประพฤติปฏิบัติตนเป็นแบบอย่างที่ดีแก่ศิษย์ ทั้งทางกาย วาจาและจิตใจ (สำนักงานเลขาธิการคุรุสภา, 2540 : 17 - 18) นอกจากนี้ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาหนองคาย เขต 2 ได้จัดทำโครงการการอบรมเพื่อพัฒนาคุณธรรม จริยธรรมให้แก่ครูในสังกัดทุกคน โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อให้ครูมีความประพฤติ และปฏิบัติตนตามจรรยาบรรณวิชาชีพชั้นสูง อย่างแท้จริง ทำให้ครูส่วนใหญ่ได้รับการพัฒนาตนเองในด้านนี้ก่อให้เกิดความตระหนัก และสามารถปฏิบัติตนเป็นแบบอย่างที่ดีแก่ผู้เรียน จากเหตุผลดังกล่าว ทำให้ทั้งผู้บริหารสถานศึกษาและครูผู้สอน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาหนองคาย เขต 2 มีทัศนะต่อการปฏิบัติงานตามเกณฑ์มาตรฐานวิชาชีพครูในด้านนี้ อยู่ในระดับมากและมีค่าเฉลี่ย สูงที่สุดเมื่อเปรียบเทียบกับด้านอื่นๆ

3. จากผลการศึกษาที่พบว่า ผู้บริหารสถานศึกษา และครูผู้สอน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาหนองคาย เขต 2 มีทัศนะต่อการปฏิบัติงานตามเกณฑ์มาตรฐานวิชาชีพครู ด้านการปฏิบัติกิจกรรมทางวิชาการเกี่ยวกับการพัฒนาวิชาชีพครู ซึ่งเป็นด้านที่ครูผู้สอนนั้น มีการปฏิบัติงานตามเกณฑ์มาตรฐานวิชาชีพครู ต่ำสุดเมื่อเปรียบเทียบกับด้าน

อื่นๆ สอดคล้องกับสุภาพ อ่อนศรี (2545 : บทคัดย่อ) พบว่า มาตรฐานที่ครูมีการปฏิบัติงาน ระดับต่ำสุด คือ ด้านการปฏิบัติกิจกรรมทางวิชาการเกี่ยวกับการพัฒนาวิชาชีพครู นอกจากนี้ เป็นที่น่าสังเกตว่า ในด้านนี้ ข้อที่ผู้บริหารสถานศึกษา และครูผู้สอน ทั้งในสถานศึกษาขนาดเล็ก และในสถานศึกษาขนาดใหญ่ มีทัศนะตรงกันว่า ข้อที่ครูผู้สอน มีการปฏิบัติงานต่ำสุดเมื่อเปรียบเทียบกับข้ออื่นๆ คือ การเข้าร่วมเป็นวิทยากรการประชุม อบรม สัมมนา กิจกรรมทางวิชาการที่ส่งเสริมการพัฒนาวิชาชีพครูอยู่เสมอ ที่เป็นเช่นนี้เป็นเพราะว่า การประชุม อบรม สัมมนา กิจกรรมทางวิชาการที่ส่งเสริมการพัฒนาวิชาชีพครู ส่วนใหญ่จะจัดขึ้นโดยหน่วยงานต้นสังกัด ได้แก่ สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน และหรือสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ซึ่งใช้วิทยากรจากส่วนกลางหรือจากระดับเขตพื้นที่ ทำให้ครูผู้สอน ไม่มีโอกาสสำหรับการเข้าร่วมเป็นวิทยากรในเรื่องดังกล่าวเท่าที่ควร ทำให้ทั้งผู้บริหารสถานศึกษาและครูผู้สอน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาหนองคาย เขต 2 มีทัศนะต่อการปฏิบัติงานตามเกณฑ์มาตรฐานวิชาชีพครูในด้านนี้ ต่ำที่สุดเมื่อเปรียบเทียบกับด้านอื่นๆ

4. จากผลการศึกษาพบว่า มีปฏิสัมพันธ์ระหว่างขนาดสถานศึกษา และตำแหน่ง ต่อการปฏิบัติงานของครูผู้สอนตามเกณฑ์มาตรฐานวิชาชีพครู ในทัศนะของผู้บริหารสถานศึกษาและครูผู้สอน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาหนองคาย เขต 2 จำนวน 1 ด้าน คือ ด้าน การร่วมมือกับผู้อื่นในชุมชนอย่างสร้างสรรค์ ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐานของการวิจัยในครั้งนี้ และเป็นที่น่าสังเกตว่า ผู้บริหารสถานศึกษาขนาดใหญ่ มีทัศนะต่อการปฏิบัติงานของครูผู้สอน ตามเกณฑ์มาตรฐานวิชาชีพครู แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 กับบุคคล กลุ่มอื่นๆ ทั้ง 3 กลุ่ม ได้แก่ กลุ่มผู้บริหารสถานศึกษาขนาดเล็ก ครูผู้สอนในสถานศึกษาขนาดเล็ก และกลุ่มครูผู้สอนในสถานศึกษาขนาดใหญ่ ที่เป็นเช่นนี้อาจเป็นเพราะว่า ผู้บริหารสถานศึกษาขนาดใหญ่ ซึ่งปฏิบัติงานในสถานศึกษาที่ส่วนใหญ่มักตั้งอยู่ในเขตชุมชนเมือง ที่มีพื้นที่เขตบริการกว้างขวาง และมีบริบทที่เกี่ยวข้อง เช่น จำนวนประชากรในชุมชน อาชีพ ระดับการศึกษาของ

ประชากร สภาพเศรษฐกิจ สังคม รวมทั้ง ประเพณี วัฒนธรรม ที่แตกต่างจากสถานศึกษาขนาดเล็ก ที่ส่วนใหญ่ ตั้งอยู่ในชุมชนชนบท ประกอบกับ ผู้บริหารสถานศึกษาขนาดใหญ่ มีโอกาสร่วมเป็นคณะกรรมการหรือคณะทำงานในการพัฒนาชุมชนร่วมกับหน่วยงานอื่น ทั้งภาครัฐ เอกชน องค์กร สมาคมในชุมชนที่มีอยู่หลากหลาย บ่อยครั้ง นอกจากนี้ พื้นที่ที่เป็นที่ตั้งของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษาหนองคาย เขต 2 โดยเฉพาะอย่างยิ่ง สถานศึกษา ขนาดใหญ่นั้น หลายแห่งมีที่ตั้งอยู่ริมฝั่งแม่น้ำโขง ซึ่งชุมชน ริมฝั่งแม่น้ำโขง มักจะมีการจัดงานประเพณี ประจําปีอย่าง ต่อเนื่อง สม่่าเสมอ เช่น งานประเพณีบั้งไฟพญานาค เป็นต้น จากเหตุผลดังกล่าว ทำให้ผู้บริหารสถานศึกษาขนาดใหญ่มี ทัศนคติต่อการปฏิบัติงานของครูผู้สอน เกี่ยวกับการเข้าไปมี ส่วนร่วมในการพัฒนาชุมชนยังไม่มากเท่าที่ควร ขณะที่บุคคล อื่น 3 กลุ่ม มีทัศนคติต่อการปฏิบัติงานด้านนี้ของครูผู้สอน สูงกว่า

5. จากผลการศึกษาพบว่า ไม่มีปฏิสัมพันธ์ระหว่าง ขนาดสถานศึกษา และตำแหน่ง ต่อการปฏิบัติงานของครู ผู้สอน ตามเกณฑ์มาตรฐานวิชาชีพครู ในทัศนะของผู้บริหาร สถานศึกษาและครูผู้สอน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา หนองคาย เขต 2 โดยรวม และรายด้าน 11 ด้าน ได้แก่ ด้านการปฏิบัติกิจกรรมทางวิชาการเกี่ยวกับการพัฒนาวิชาชีพ ครู ด้านการตัดสินใจในปฏิบัติการโดยคำนึงถึงผลที่เกิดกับ ผู้เรียน ด้านการมุ่งมั่นพัฒนาผู้เรียนให้เต็มตามศักยภาพ ด้านการพัฒนาแผนการจัดการเรียนรู้ให้สามารถปฏิบัติได้เกิด ผลจริง ด้านการพัฒนาสื่อการเรียนรู้อื่นให้มีประสิทธิภาพ ด้านการจัดกิจกรรมการเรียนรู้โดยเน้นผลถาวรที่เกิดกับผู้ เรียน ด้านการร่วมมือกับผู้อื่นในสถานศึกษาอย่างสร้างสรรค์ ด้านการแสวงหาและใช้ข้อมูลข่าวสารในการพัฒนา และด้าน การสร้างโอกาสให้ผู้เรียนได้เรียนรู้ทุกสถานการณ์ ซึ่งไม่มีไป ตามสมมติฐานการวิจัยครั้งนี้ แต่สอดคล้องกับผลการ ศึกษาของรุ่งรัตน์ ภูวา (2545 : บทคัดย่อ) ที่ศึกษาพบว่า ไม่มี ปฏิสัมพันธ์ระหว่างสถานภาพ และขนาดของโรงเรียน ตามทัศนะของผู้บริหารสถานศึกษาและครูผู้สอน ต่อการ ดำเนินงานปฏิรูปการเรียนการสอน ระดับก่อนประถมศึกษา

ในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการศึกษา จังหวัดมหาสารคาม และผลการศึกษาของจงจัด จันทบ (2545 : 68) ที่ศึกษาพบว่า ไม่มีปฏิสัมพันธ์ระหว่างสถานภาพ และขนาดของโรงเรียน ต่อปัญหาการปฏิบัติงานธุรการใน โรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดกรมสามัญศึกษา จังหวัดร้อยเอ็ด ที่เป็นเช่นนี้อาจเป็นเพราะว่า ในช่วงระยะเวลาที่ผู้วิจัยทำการ ศึกษา สถานศึกษาทุกแห่งมีการดำเนินงานพัฒนาระบบการ ประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา เพื่อรองรับการประเมิน คุณภาพภายนอกแรก จากสำนักงานรับรองมาตรฐาน และประเมินคุณภาพการศึกษา (สมศ.) (องค์การมหาชน) ซึ่ง ในการดำเนินงานดังกล่าวนี้ นอกจากผู้บริหารสถานศึกษา แล้ว ครูผู้สอนทุกคน จะต้องเร่งรัดพัฒนาตนเองในทุกด้าน โดยเฉพาะอย่างยิ่ง มาตรฐานด้านครู และมาตรฐานด้าน ผู้เรียน ซึ่งเป็นภารกิจหลักของครูผู้สอนทุกคนโดยตรง นอกจากนี้ ในช่วงระยะเวลาที่ผู้วิจัยทำการศึกษา กระทรวง ศึกษาธิการได้ประกาศ ใช้พระราชบัญญัติเงินเดือน เงิน วิทยฐานะ และเงินประจำตำแหน่งของข้าราชการครูและ บุคลากรทางการศึกษา พ.ศ. 2547 รวมทั้ง พระราชบัญญัติ ระเบียบข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา พ.ศ. 2547 (กระทรวง ศึกษาธิการ. 2548 : 4 - 6) โดยได้มีการกำหนดให้ ตำแหน่งข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา เป็น ตำแหน่งที่มีวิทยฐานะ สามารถก้าวหน้าได้ถึงวิทยฐานะ เชี่ยวชาญพิเศษ มีบัญชีเงินเดือนเป็นของตนเอง ส่งผลทำให้ ครูผู้สอน สามารถที่จะกำหนดเงินเดือน เงินวิทยฐานะ และ เงินประจำตำแหน่งของตนเองได้ ตามความรู้ ความสามารถ จึงส่งผลทำให้ครูผู้สอนทุกคน มีขวัญกำลังใจและมีการปฏิบัติ งานตามบทบาทหน้าที่ด้วยความกระตือรือร้นและเอาใจใส่ มากขึ้นเพื่อพัฒนาตนเองให้มีวิทยฐานะสูงขึ้น นอกจากนี้ กระทรวงศึกษาธิการ กระจายอำนาจการบริหารจัดการศึกษา ไปยังสถานศึกษามากขึ้น ผู้บริหารสถานศึกษา จึงได้กระจาย อำนาจและบทบาทหน้าที่ให้ครูผู้สอนมีส่วนร่วมรับผิดชอบ หรือเป็นเจ้าของภาพในการปฏิบัติกิจกรรมต่างๆ มากยิ่งขึ้น ทำให้ ครูผู้สอน มีส่วนร่วมคิด ร่วมวางแผน ร่วมปฏิบัติและร่วม ประเมินผลการปฏิบัติกิจกรรมต่างๆ อย่างสม่ำเสมอ ประกอบกับ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาหนองคาย เขต 2

ได้ร่วมมือกับองค์การบริหารส่วนจังหวัดหนองคาย ในการจัด ประชุม สัมมนา เพื่อพัฒนาประสิทธิภาพการปฏิบัติงาน ทั้ง ของผู้บริหารสถานศึกษา ครูผู้สอน และบุคลากรทางการ ศึกษาทุกคน เป็นระยะอย่างต่อเนื่อง (สำนักงานเขตพื้นที่การ ศึกษาหนองคาย เขต 2, 2548 : 12)

สรุปผลการวิจัย

ผลการวิจัยสรุปได้ดังนี้

สรุปผลการศึกษาการปฏิบัติงานของครูผู้สอน ตาม เกณฑ์มาตรฐานวิชาชีพครู ในทัศนะของผู้บริหารสถานศึกษา และครูผู้สอน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาหนองคาย เขต 2 ปรากฏดังนี้

1. ผู้บริหารสถานศึกษา และครูผู้สอน สังกัด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาหนองคาย เขต 2 มีทัศนคติต่อการ ปฏิบัติงานของครูผู้สอน ตามเกณฑ์มาตรฐานวิชาชีพครู ทั้งโดยรวม และรายด้านทุกด้าน อยู่ในระดับมาก เรียงลำดับ ด้านที่มีการปฏิบัติงานจากสูงไปหาต่ำได้ดังนี้ คือ ด้านการ ปฏิบัติตนเป็นแบบอย่างที่ดีแก่ผู้เรียน การตัดสินใจปฏิบัติ กิจกรรมโดยคำนึงถึงผล ที่เกิดกับผู้เรียน การมุ่งมั่นพัฒนา ผู้เรียนให้เต็มตามศักยภาพ การร่วมมือกับผู้อื่นในสถาน ศึกษาอย่างสร้างสรรค์ การจัดการเรียนรู้อื่นโดยเน้นผล ถาวรที่เกิดกับผู้เรียน การร่วมมือกับผู้อื่นในชุมชนอย่าง สร้างสรรค์ การพัฒนาแผนการจัดการเรียนรู้ให้สามารถ ปฏิบัติได้เกิดผลจริง การพัฒนาสื่อการเรียนรู้อื่นให้มี ประสิทธิภาพ การสร้างโอกาสให้ผู้เรียนได้เรียนรู้ ทุกสถานการณ์ การรายงานผลการพัฒนาคุณภาพผู้เรียน อย่างเป็นระบบ การแสวงหาและใช้ข้อมูลข่าวสาร ในการ พัฒนา และด้านการปฏิบัติกิจกรรมทางวิชาการเกี่ยวกับการ พัฒนาวิชาชีพครู ตามลำดับ
2. มีปฏิสัมพันธ์ ระหว่างขนาดสถานศึกษา และ ตำแหน่ง อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ที่ระดับ .05 ต่อการ ปฏิบัติงานของครูผู้สอน ตามเกณฑ์มาตรฐานวิชาชีพครูใน ทัศนะของผู้บริหารสถานศึกษา และครูผู้สอน สังกัดสำนักงาน เขตพื้นที่การศึกษาหนองคาย เขต 2 ด้านการร่วมมือกับผู้อื่น ในชุมชนอย่างสร้างสรรค์ แต่ทั้งโดยรวม และรายด้าน 11

ด้าน ได้แก่ ด้านการปฏิบัติกิจกรรมทางวิชาการเกี่ยวกับการ พัฒนาวิชาชีพครู การตัดสินใจปฏิบัติกิจกรรม โดยคำนึงถึง ผลที่เกิดกับผู้เรียน การมุ่งมั่นพัฒนาผู้เรียนให้เต็มตาม ศักยภาพ การพัฒนา แผนการจัดการเรียนรู้ให้สามารถปฏิบัติ ได้เกิดผลจริง การพัฒนาสื่อการเรียนรู้อื่นให้มีประสิทธิภาพ การจัดการกิจกรรมการเรียนรู้โดยเน้นผลถาวรที่เกิดกับผู้เรียน การรายงานผลการพัฒนาคุณภาพผู้เรียนอย่างเป็นระบบ การปฏิบัติตนเป็นแบบอย่างที่ดีแก่ผู้เรียน การร่วมมือกับผู้อื่น ในสถานศึกษา อย่างสร้างสรรค์ การแสวงหาและใช้ข้อมูลข่าว สารในการพัฒนา และด้านการสร้างโอกาส ให้ผู้เรียนได้เรียน รู้ทุกสถานการณ์ พบว่า ไม่มีปฏิสัมพันธ์กัน

ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

1. สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาและเครือข่ายสถาน ศึกษา ควรจัดการอบรม สัมมนา เพื่อเพิ่มพูนความรู้ ทักษะ และประสบการณ์ ในด้านการปฏิบัติกิจกรรมทางวิชาการ เกี่ยวกับการพัฒนาวิชาชีพครูให้แก่ครูผู้สอนเป็นระยะอย่าง ต่อเนื่อง โดยเปิดโอกาสให้ครูผู้สอนที่มีความรู้ ความสามารถ เหมาะสม มีส่วนร่วมและหมุนเวียนในการเป็นวิทยากรจัดการ อบรม สัมมนาอย่างทั่วถึง
2. สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาและเครือข่าย สถานศึกษา ควรจัดเวทีเพื่อให้ครูผู้สอน ได้มีโอกาส เผยแพร่ ความรู้หรือผลงานทางวิชาการเพื่อพัฒนาวิชาชีพครูร่วมกัน และมีการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ระหว่างกันเป็นระยะอย่าง ต่อเนื่อง
3. สำหรับการเพิ่มพูนสมรรถภาพการปฏิบัติงานของ ครูผู้สอน ตามเกณฑ์มาตรฐานวิชาชีพครู หน่วยงานต้นสังกัด และผู้เกี่ยวข้อง อาจไม่จำเป็นต้องคำนึงถึงความสัมพันธ์ ระหว่างตำแหน่งของบุคลากรและขนาดสถานศึกษา เป็น ปัจจัยประกอบในการพิจารณาวางแผนหรือกำหนดแนวทาง การดำเนินงาน แต่เฉพาะขนาดสถานศึกษา อาจมีความสำคัญ ที่ควรนำมาใช้เป็นปัจจัยประกอบการพิจารณาด้วย

กิตติกรรมประกาศ

วิทยานิพนธ์ฉบับนี้ สำเร็จได้ด้วยความเรียบร้อย จากความกรุณาของคณะกรรมการควบคุมวิทยานิพนธ์ ประกอบด้วย ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สมศักดิ์ คำศรี อาจารย์อนันต์ พันนึก และอาจารย์เสถียร แสนอุบลที่กรุณาให้คำปรึกษา แนะนำ ตรวจสอบแก้ไขจนสำเร็จเรียบร้อยโดยสมบูรณ์ ผู้วิจัย ขอขอบพระคุณเป็นอย่างสูงยิ่ง

เอกสารอ้างอิง

- โกวิท ประวาลพุกฤษ์. (2548). **การพัฒนาวิชาชีพครู**. กรุงเทพฯ : วิทยุชุมชน.
- เขตพื้นที่การศึกษาหนองคาย เขต 2, สำนักงาน. (2549). **ข้อมูลและสารสนเทศทางการศึกษา**. กลุ่มนโยบายและแผน หนองคาย : สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาหนองคาย เขต 2.
- _____. (2548). **แผนปฏิบัติการ ประจำปีงบประมาณ 2548**. กลุ่มนโยบายและแผน. หนองคาย : สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาหนองคาย เขต 2.
- คำพรทิพย์ ปรัชญาวาทิ. (2546). **ศึกษาการปฏิบัติตามเกณฑ์มาตรฐานวิชาชีพครูของข้าราชการ สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดระนอง**. ปรินญาณินพนธ์ กศ.ม. สงขลา : มหาวิทยาลัยทักษิณ,
- งามพักตร์ เจริญไวย. (2542). **การปฏิบัติตามเกณฑ์มาตรฐานวิชาชีพครูของพนักงานครูเทศบาล สังกัดเทศบาลเมืองสุรินทร์ จังหวัดสุรินทร์**. รายงานการศึกษา ค้นคว้าอิสระ กศ.ม. มหาสารคาม : มหาวิทยาลัยมหาสารคาม,
- จงจัด จันทบ. (2545). **ปัญหาการบริหารงานธุรการในโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดกรมสามัญศึกษา จังหวัดร้อยเอ็ด**. วิทยานิพนธ์ ค.ม. มหาสารคาม : สถาบันราชภัฏมหาสารคาม.

- ประกาย บัตรศิริมงคล. (2544). **การดำเนินงานการประกันคุณภาพการศึกษาของโรงเรียนมัธยมศึกษา ในสหวิทยาเขตพุทธมณฑลอีสาน สังกัดกรมสามัญศึกษา จังหวัดมหาสารคาม**. รายงานการศึกษา ค้นคว้าอิสระ กศ.ม. มหาสารคาม : มหาวิทยาลัยมหาสารคาม,
- ประณมพร เพ็ชรโปรี. (2548). **การบริหารสถานศึกษา ขั้นพื้นฐานของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาหนองคาย เขต 1**. วิทยานิพนธ์ ค.ม. มหาสารคาม : มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม,
- รุ่งรัตน์ ภูวา. (2545). **การดำเนินการปฏิรูปการเรียนการสอนระดับก่อนประถมศึกษา ในโรงเรียนประถมศึกษา ตามทัศนะของผู้บริหารและครูผู้สอน สังกัดสำนักงาน การประถม ศึกษาจังหวัดมหาสารคาม**. วิทยานิพนธ์ ค.ม. มหาสารคาม : สถาบันราชภัฏมหาสารคาม.
- เลขาธิการคุรุสภา, สำนักงาน. (2546). **การพัฒนาครูสู่มาตรฐานวิชาชีพ**. กรุงเทพฯ : คุรุสภาลาดพร้าว.
- _____. (2540). **เกณฑ์มาตรฐานวิชาชีพครู**. กรุงเทพฯ : คุรุสภาลาดพร้าว.
- _____. (2544). **คุณภาพของครู**. กรุงเทพฯ : คุรุสภาลาดพร้าว.
- ศิษษาธิการ, กระทรวง. (2545). **พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545**. กรุงเทพฯ : กระทรวงศึกษาธิการ.
- _____. (2548). **พระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา พ.ศ. 2547**. กรุงเทพฯ : คุรุสภาลาดพร้าว.
- สุภาพ อ่อนศรี. (2545). **การปฏิบัติหน้าที่ตามเกณฑ์มาตรฐานวิชาชีพครู ของคุรุสภา พ.ศ. 2537 ของข้าราชการครู สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดร้อยเอ็ด**. วิทยานิพนธ์ กศ.ม. มหาสารคาม : มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.